МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків – 2026

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 614(477)(082)
Г87

Затверджено вченою радою ХНМУ
Протокол № 10 від 29.10.2026 р.

Редакційна колегія: Наконечна О. А., Нестеренко В. Г., Огнєв В. А., Помогайбо К. Г., Мартиненко Н. М.

Г87 Громадське здоров'я в Україні: проблеми та рішення «Томілінські читання»: матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 27 жовтня 2026 р. / ред. кол.: О. А. Наконечна, В. Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін. Харків, 2026. 588 с.

DOI: 10.5281/zenodo.24249730.

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний медичний університет, 2026
© О.А. Наконечна, В.Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін., 2026

Комар О.М.
Еволюція психологічної науки: від класичних парадигм до концепції гібридної психотерапії в епоху цифрових технологій..... **510**

Журавель Я.В.
Цифровізація медичної освіти: розробка електронного курсу з формування комунікативних компетентностей на платформі Moodle..... **513**

СЕКЦІЯ 10.
СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Аветисян К.М., Филипась Н.Г., Трегуб П.О.
Куріння як ключовий фактор ризику карциноми легень: дослідження Долла та Гілла 1950 року..... **516**

Гура Д.М., Трегуб П.О.
Роль вакцинації у профілактиці інфекційних захворювань..... **519**

Starkova V.D., Trotsenko O.V., Starkova I.V.
The Phenomenon of the Kyiv-Pechersk Lavra as a Factor of Patriotic Formation of Medical Students **522**

Старіченко Є.С., Бухмін О.О., Трегуб П.О.
Цифрове перенавантаження та його вплив на фізичне психоемоційне самопочуття студентів..... **524**

Сокол М.М., Трегуб П.О.
Медико-соціальна оцінка впливу екранного часу на якість сну та суб'єктивне благополуччя студентів-медиків

та лікарів-інтернів..... **527**

Das Siya, Firke Lokesh, Vlasyk Lyubov
Patterns of caffeine consumption among foreign students and their awareness of its potential effects..... **531**

Томаровська В.С., Трегуб П.О.
Вплив повітряних тривог на рівень концентрації студентів-медиків під час занять..... **532**

Розумович Б.Ю., Нестеренко Р.В.
Особливості підготовки майбутніх лікарів до надання допомоги за стандартами TCCC (Tactical Combat Casualty Care) у вищих медичних навчальних закладах..... **535**

Лисицька С.С., Мисан Р.Р., Трегуб П.О.
Ставлення студентської молоді до профілактичних медичних оглядів..... **538**

Ашихмін О.Г., Іванова Т.В.
Психологічні аспекти супроводу військовослужбовців у процесі реінтеграції до цивільного життя..... **540**

Сокол К.М.,Трегуб П.О.
Дослідження рівня суб'єктивного благополуччя та емоційного вигорання серед студентів-медиків..... **544**

Чеботенко О.Р., Усенко С.Г
Громадське здоров'я та екстрене реагування: порівняльний аналіз суб'єктивної та об'єктивної готовності молоді до надання домедичної допомоги..... **548**

Юркова Ю.О., Трегуб П.О.
Евтаназія як медико-соціальна та етична проблема..... **550**

Погребняк О.О., Іванова Т.В.
Нейробіологічні особливості функціонування острівцевої кори при суїцидальних намірах у контексті сучасної медичної науки..... **553**

Вакуленко А.І., Міщенко М.М.
Сучасні детермінанти ризику розвитку інсульту та їх медико-профілактичне значення..... **556**

Потапова Г.В., Трегуб П.О.
Онлайн-самодіагностика та її вплив на ставлення населення до власного здоров'я..... **559**

Mishchenko S.O., Mishchenko M.M., Mishchenko O.M.
Mental health and academic functioning of medical students during war: implications for medical education in Ukraine..... **561**

Пальваль А. О., Трегуб П. О.
Фактори ризику для здоров'я у медичному середовищі..... **565**

Наукове видання

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

надлишкова маса тіла, шкідливе вживання алкоголю, фібриляція передсердь і ниркова патологія. Первинна профілактика має поєднувати скринінг і контроль цих станів із формуванням здорової поведінки та підвищенням медичної грамотності. Опитування вказує на потребу посилити санітарно-просвітницьку роботу щодо поведінкових факторів і можливостей їх корекції. Раннє розпізнавання симптомів інсульту та негайне звернення по медичну допомогу залишаються критично важливими для зменшення тяжкості наслідків.

Перелік використаних джерел:

1. World Health Organization. Stroke. Fact sheet. 19 December 2025. URL: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/stroke

2. Bushnell C., Kernan W. N., Sharrief A. Z. et al. 2024 Guideline for the Primary Prevention of Stroke: A Guideline From the American Heart Association/American Stroke Association. Stroke. 2024. Vol. 55, No. 12. P. e344–e424. DOI: https://doi.org/10.1161/STR.0000000000000475.

Потапова Г.В., Трегуб П.О.
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

ОНЛАЙН-САМОДІАГНОСТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я

Актуальність. Пошук інформації в цифровому середовищі щодо власного здоров'я є поширеним глобальним явищем. Стрімкий технологічний прогрес забезпечив спрощений доступ до мережі Інтернет та збільшення обсягів медичної інформації, що перебуває у вільному доступі [3]. Сучасні користувачі все частіше звертаються до веб-простору та сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, для отримання відомостей про стан здоров'я, пошуку причин симптомів, дозування ліків чи корекції раціону [2, 4]. Водночас соціальні мережі (TikTok, Instagram та ін.) перетворилися на джерела медичних порад,

хоча значна частина контенту не верифікована фахівцями і може містити неправдиві дані [1]. Усе це зумовлює необхідність критичного осмислення знайдених матеріалів, оскільки медична спільнота наголошує на важливості відповідального ставлення пацієнтів до прийняття рішень на основі якісних джерел [3].

Мета і завдання. Визначити поширеність онлайн-самодіагностики серед населення, встановити основні причини та цілі пошуку медичної інформації в Інтернеті, а також оцінити її вплив на психоемоційний стан і поведінкові реакції громадян.

Матеріали та методи. Проведено огляд сучасних наукових джерел та анонімне онлайн-опитування за допомогою платформи Google Forms серед 61 респондента різних вікових категорій обох статей.

Результати. В опитуванні взяла участь 61 особа (переважно жінки – 77,0%; чоловіки становили 23,0%). Більшість респондентів (67,2%) періодично шукають інформацію про стан здоров'я в онлайн-ресурсах, 27,9% роблять це постійно, і лише 4,9% не користуються такими джерелами. За частотою звернень 47,5%, опитаних ознайомлюються з медичними рекомендаціями в мережі кілька разів на місяць, 32,8% – декілька разів на рік, а 3,3% – 1–2 рази на тиждень.

Структура використовуваних інтернет-ресурсів виявилася такою: 83,6% респондентів звертаються до систем штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini тощо), 49,2% – до спеціалізованих медичних сайтів, 32,8% – до офіційних сайтів медичних закладів, по 27,9 % – до соціальних та онлайн-форумів, 21,3% – до офіційних державних медичних ресурсів, а по 1,6% – до PubMed, Claude та пошукової системи Google.

Основними мотивами для пошуку медичної інформації в мережі є: поява нових симптомів (60,7%), пошук даних про лікарські препарати та їх застосування (49,2%), поради щодо харчування та фізичної активності (45,9%), спроба самостійного виявлення можливого захворювання (42,6%), підбір способів лікування чи профілактики (36,1%), економія часу або коштів (29,5%), поради близьких (6,6%), та інтерпретація результатів лабораторних чи інструментальних досліджень (1,6%).

Рівень довіри до результатів інтернет-самодіагностики за 5-бальною шкалою (де 1 – низький рівень, 5 – високий) розподілився

таким чином: 49,2% оцінили його на 3 бали, 37,7% – на 2 бали, 9,8% – на 4 бали, а 3,3% – на 1 бал (жоден із респондентів не висловив максимальної впевненості у 5 балів).

Отримані в мережі дані спонукали учасників до таких дій: 55,7% – звертаються до лікаря, 52,5% продовжують пошуки в інших джерелах, 24,6% не вживають жодних заходів, 23,0% змінюють спосіб життя або харчування, 14,8% слідують знайденим рекомендаціям, а 6,6% самостійно призначають собі лікарські засоби. На питання про те, як часто цифрова самодіагностика стимулювала візит до фахівця, 65,6% відповіли «іноді», 23,0% – «ніколи», 11,4% – «часто». Водночас онлайн-пошук частково змінив ставлення до власного здоров'я у 60,7% опитаних, 16,3% повністю переглянули свої погляди а у 23,0% думки не скоригувалися. При цьому у 63,9% респондентів такі пошуки спричинили підвищення рівня тривожності щодо свого самопочуття.

Висновки. Онлайн-самодіагностика та використання штучного інтелекту є поширеними явищами серед населення як доступний метод первинного ознайомлення з медичною інформацією, проте вони не замінюють професійну діагностику. Отримані дані істотно впливають на поведінкові реакції та психоемоційний стан громадян (зокрема підвищують рівень тривожності), що підтверджує необхідність критичного осмислення та верифікації інформації, одержаної з цифрових джерел.

Перелік використаних джерел:

1. Self-diagnosis in the age of social media: A pilot study of youth entering mental health treatment for mood and anxiety disorders / S. Armstrong, E. Osuch, M. Wammes et al. *Acta psychologica*. 2025. Vol. 256. Art. 105015.
2. Utilization of self-diagnosis health chatbots in real-world settings: case study / X. Fan, Z. Zhang, D. Wang et al. *Journal of medical Internet research*. 2021. Vol. 23, No. 1. e19928.
3. A mixed methods systematic review of the effects of patient online self-diagnosing in the 'smart-phone society' on the healthcare professional-patient relationship and medical authority / A. Farnood, B. Johnston, F.

S. Mair. *BMC Medical Informatics and Decision Making.* 2020. Vol. 20, No. 1. Art. 253.

4. Shahsavar Y., Choudhury A. User intentions to use ChatGPT for self-diagnosis and health-related purposes: cross-sectional survey study. *JMIR Human Factors.* 2023. Vol. 10, No. 1. e47564

[1]Mishchenko S. O., [1]Mishchenko M. M., [2]Mishchenko O. M.
[1]Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine
[2]Educational and Research Medical Institute of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine

MENTAL HEALTH AND ACADEMIC FUNCTIONING OF MEDICAL STUDENTS DURING WAR: IMPLICATIONS FOR MEDICAL EDUCATION IN UKRAINE

Introduction. Medical students experience a combination of intensive academic demands, repeated assessment, clinical responsibility and limited recovery time even in stable settings. An overview of systematic reviews confirms that depression, anxiety, psychological distress and burnout are common across medical training and may persist into early professional practice [1]. In Ukraine, these established educational stressors coexist with air-raid alerts, displacement, bereavement, financial uncertainty, disrupted sleep, interruptions to clinical training and concern for relatives involved in hostilities. The mental health of medical students is therefore relevant not only to individual well-being but also to educational quality, retention, patient safety and the future health workforce. For medical education during prolonged war, the key task is to identify modifiable risks without pathologizing normal stress responses and to create accessible systems of support.

Main Part. Recent Ukrainian studies demonstrate a substantial burden. Korda et al. assessed medical students at Ternopil National Medical University after approximately 18 months of the full-scale war. Among 776 respondents completing the DASS-21, 62.5% reported stress symptoms, 59.6% anxiety symptoms and 58.8% depressive symptoms; 491 students also completed the IES-R, and the study identified significant trauma-related symptoms. Academic performance in the wartime cohort was lower than in